

Creativitat sense barreres

Per Antonio Alcántara. Formació i Circ Social de l'Ateneu Popular 9Barris

Antonio Alcántara, del circ social de l'Ateneu Popular de 9Barris, explica en aquest article el paper del circ com a integrador de les persones amb discapacitat i la feina que es fa des de fa 20 anys per trencar barreres i deixar via lliure a la creativitat.

L'aprenentatge de tècniques de circ es desenvolupa com una eina ideal per a la integració de persones amb discapacitat. El circ permet utilitzar diferents elements artístics, com la música, el teatre, l'acrobàcia, els aeris i els malabars, entre altres, com a formes d'expressió amb què identificar-se i poder treballar. Aquest tipus d'aprenentatge adreçat a persones amb discapacitat és una de les

poc per deixar pas a la creativitat.

Felicitat i autonomia

L'art del circ contribueix a què les persones es desenvolupin i enforteixin les habilitats psicomotrius i les capacitats socials. L'aprenentatge de tècniques de circ fomenta la investigació i la superació i facilita una autopercepció positiva. També ofereix diverses maneres d'expressió i estimula la creativitat contribuint al benestar, la felicitat i l'autonomia.

El circ social posa l'accent en la feina personal i en el treball amb els altres. Fomenta la relació grupal enfortint la socialització i fa possible la inclusió. Tal com planteja el professor d'educació física de l'Institut Narcís Monturiol de Figueres, Josep Invernó, el circ social ens permet treballar en dos àmbits: el de la independència i el de la interdependència. Es treballa la independència de la persona donant eines i mecanismes per al desenvolupament personal; i es treballa la interdependència en fer el pas "del jo al nosaltres", donant eines i mecanismes per al desenvolupament d'habilitats socials i relacionals a través del treball en grup.

Des dels anys 80

Hi ha diferents mètodes sorgits de diverses experiències. Els referents més propers són el sistema pedagògic que ha desenvolupat l'École de Cirque de Brussel·les i el de l'Ateneu Popular 9Barris de Barcelona. Des de l'inici de la dècada dels 80 han construït empíricament el seu saber fer amb relació al circ social. L'han enriquit a través del treball en equip i basant-se en reflexions,

experiències i investigacions.

línies de treball del que es coneix com a circ social.

Aquest aprenentatge encoratja la persona amb discapacitat a sortir de l'espai habitual, dels murs de la institució, i trencar "la seva etiqueta". Aquesta activitat li aporta un mitjà d'expressió com a qualsevol altra persona. Un centre sociocultural o una escola de circ social és un lloc on els veïns construeixen i els artistes entrenen, practiquen i creen. Les persones amb discapacitat poden barrejar-se amb els artistes i veïns, que els observen amb respecte. S'encoratja la persona, se la socorren i se li dóna suport. Els artistes i els veïns ofereixen la possibilitat d'entrar en un món on les barreres entre el normal i el que no és normal es van trencant a poc a

A Barcelona es va iniciar el treball amb persones amb discapacitat el 2005 i a Brussel·les es va iniciar el 1991. Aquest últim, amb molts més anys de bagatge, s'ha inspirat en diferents teories pedagògiques com les desenvolupades pel Dr J. Le Boulch, B. Aucouturier i Veronica Sherborne. Hi ha altres experiències més recents com la que el col·lectiu de circ Cronopis duu a terme a Mataró en coordinació amb l'Associació el Taller d'Idees.

En tots aquests sistemes pedagògics les diferents tècniques de circ s'adapten als diferents graus de discapacitat i a les necessitats

▲ Classe al projecte Handicirque a Brussel·les. Foto: Christophe Smets.

educatives individuals. El progrés s'avalua tenint en compte les capacitats de cada individu i focalitzant l'objectiu en el procés, no en la mostra o el resultat.

Augmenta la motivació

La taula rodona *Circ i Discapacitat*, organitzada el març del 2009 per la Xarxa europea de formació i circ social CARAVAN, apuntava que les activitats de circ tenen un valor afegit en comparació amb altres activitats esportives o artístiques. El món del circ està vinculat amb la màgia, l'encara més difícil i la imaginació. D'acord amb els treballadors socials d'institucions especialitzades, aquest "toc màgic" fa que el circ sigui particularment atractiu per a persones amb discapacitat, la qual cosa augmenta la seva motivació i en facilita la progressió.

Hi ha múltiples aspectes beneficiosos per a la integració d'alumnat amb discapacitat en grups de nens que no presenten cap tipus de minusvalidesa. L'Ateneu Popular 9Barris conjuntament amb l'ADIMIR (Associació de Discapacitats Físics, Psíquics i Sensorials de Montcada i Reixac) ho estan descobrint a partir del projecte integrARTE, en què treballen amb un grup de 20 nens de 5 a 7 anys dels quals 5 tenen espectre autista. Álvaro Guerrero i Lara Sánchez, professors de circ en aquest projecte, destaquen que la llei de la gravetat fa iguals totes les persones i això permet els nens amb autisme sentir-se com qualsevol altre nen.

▲ Classe al projecte IntegrARTE a Montcada i Reixac.
Foto: Silvia Alquezar.

El progrés és més gran per a tots els alumnes quan es treballa des de la integració i no des de la segregació. Aquest enfocament metodològic permet conèixer i familiaritzar-se amb la "diferència" i genera unes relacions socials duradores al llarg dels anys. El circ com a vehicle ho permet. ■

